

Sygn. akt VU 1472/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2012 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. w Kaliszu

odwołania M. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 3 lipca 2012 r. Nr (...)

w sprawie M. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o świadczenie przedemerytalne

Oddala odwołanie

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 03.07.2010 r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił odwołującej M. M. przyznania świadczenia przedemerytalnego z uwagi na brak warunków do jego przyznania.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła M. M., domagając się jej zmiany i przyznania świadczenia przedemerytalnego poprzez uwzględnienie dalszego okresu pracy – okresu pracy w gospodarstwie rolnym dziadków od dnia 20.12.1975 r. do 31.08.1978 r. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

Odwołująca M. M. urodziła się dnia (...), ukończyła więc obecnie 52 lata. Organ rentowy uznał odwołującą na dzień rozwiązania stosunku pracy okres zatrudnienia 32 lata, 8 miesięcy i 7 dni. Ostatnio odwołująca pozostawała do 31.05.2011 r. w stosunku pracy przez okres dłuższy niż 6 miesięcy. Stosunek pracy został rozwiązany z powodów ekonomicznych z przyczyn nie dotyczących pracownika.

Odwołująca w niniejszej sprawie zmierzała do wykazania dalszego okresu pracy – okresu pracy w gospodarstwie rolnym dziadków w okresie od dnia 20.12.1975 r. do dnia 31.08.1978 r.

Dziadkowie odwołującej W. i F. B. byli roczniki 1906 i 1912. Zmarli: W. w 1987 r., F. w 2002 r. Małżonkowie B. mieli gospodarstwo rolne o powierzchni 3,32 ha położone w miejscowości G. gmina K. oraz o powierzchni 1,57 ha w miejscowości N.. Użytkowali też około 1 ha gruntu należącego do siostry W. B.. Na tę okoliczność nie sporządzono żadnych umów. Na gospodarstwie zamieszkiwali małżonkowie B., rodzice odwołującej H. i J. W. z czwórką dzieci. Małżonkowie W. byli roczniki 1934 i 1932. Zmarli w 2011 r. i 1997 r. Ojciec odwołującej pracował dorywczo jako

murarz, matka zajmowała się gospodarstwem i dziećmi. Na gospodarstwie uprawiano ziemniaki, zboża, buraki, trawę na siano, warzywa. Z inwentarza hodowane było bydło – 4-5 sztuk, trzoda – około 10 sztuk, owce – 4 sztuki, koń, drób. Małżonkowie W. mieli 4 dzieci: M. rocznik 1959, W. (1) rocznik 1962, M. (1) rocznik 1964, A. rocznik 1972.

Odwołująca ukończyła szkołę podstawową w 1974 r. Następnie w latach 1974-1978 uczęszczała do liceum ogólnokształcącego w K.. Nauka w szkole kończyła się egzaminem maturalnym w maju 1978 r. Była to szkoła w systemie dziennym. Odwołująca mieszkała w domu a do szkoły dojeżdżała około 26 km w jedną stronę. Dwoje pozostałych dzieci w spornym okresie uczęszczało do szkoły podstawowej, A. zaś była kilkuletnim dzieckiem. W 1979 r. gospodarstwo zostało przekazane rodzicom odwołującej, potem otrzymała je siostra odwołującej. Odwołująca nie wykonywała stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym dziadków w okresie od 20.12.1975 r. do 31.08.1978 r. Odwołująca pomagała rodzicom w pracy w gospodarstwie rolnym w miarę swoich możliwości. Odwołująca ubiegając się o pracę w sierpniu 1978 r. nie powoływała się na pracę w gospodarstwie rolnym dziadków (dowód: częściowo zeznania odwołującej, częściowo zeznania świadków K. B., R. D., akta osobowe odwołującej).

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującej i świadków K. B. i R. D. w części dotyczącej tego, iż odwołująca wykonywała stałą codzienną pracę w gospodarstwie rolnym dziadków. Świadek K. B. nie potrafiła umiejscowić czasowo, o jaki okres chodzi. Wskazywała także, iż odwołująca pomagała rodzicom w gospodarstwie, nie mówiąc o stałej codziennej pracy. Świadek wskazał także na to, iż widziała odwołującą przy żniwach i wykopkach oraz, gdy prowadziła krowę na pole. Są to więc prace wykonywane w wyraźnym okresie w r., przez krótki czas. Świadek R. D. także nie potrafił określić okresu, o jakim mówi. Wskazał także zakres prac przypadających okresowo w ciągu r.. Nie wskazała na stałą codzienną pracę odwołującej przez cały rok.

W myśl art. 2 ust 1 pkt. 5 ustawy z dnia 30.04.2004 r., obowiązującej co do art. 2 od dnia 01.08.2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120 poz. 1252) prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn po stronie pracodawcy, u którego była zatrudniona co najmniej 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący 35 lat dla kobiet.

Z treści art. 5 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się okresy składkowe i nieskładkowe, z tym, że okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nie przekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych. Art. 10 powołanej wyżej ustawy przewiduje natomiast możliwość uwzględnienia przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, ale jedynie, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Powołany powyżej art. 10 ustawy pozwala na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia przypadającego w czasie, kiedy nie funkcjonowało ubezpieczenie społeczne rolników (tj. przed 1 stycznia 1983). Podstawowe znaczenie ma zatem ustalenie czy wykonywanie określonych czynności w gospodarstwie rolnym można uznać za okresy pracy w tym gospodarstwie. We wskazanym przepisie nie ma jednak definicji pracy w gospodarstwie rolnym. Przyjmuje się w związku z tym, iż ustalenia czy, pracę danej osoby w gospodarstwie rolnym można uznać za pracę mogącą być uwzględnioną przy ustalaniu prawa do emerytury, dokonywać należy w oparciu o przepisy regulujące ubezpieczenie społeczne rolników. Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym, uważa się więc okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po dniu 1 stycznia 1983 r. dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników (tak w wyr. SN z dnia 3.07.2001 r., II UKN 466/00 OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Ubezpieczenie społeczne rolników regulowane jest przepisami ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 1998 r., nr 7, poz. 25 ze zmianami). Przyjmuje się powszechnie, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: po pierwsze - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami

określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt. 2 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (art. 6 ust. 2 pkt. 1 lit. a ustawy emerytalnej). Takie stanowisko zajęto w wyrok SN z dnia 28.02.1997 r., II UKN 96/96,(OSNP,1997/23/473),wyrażonym wprawdzie na gruncie poprzednio obowiązującej ustawy, ale nadal aktualnym.

Zgodnie z treścią wskazanego powyżej art. 6 pkt. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników za domownika uważa się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie i stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. W poprzednio obowiązującej ustawie z dnia 14.12.1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin domownika definiowano jako członka rodziny rolnika, pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, mającego co najmniej 16 lat, nie podlegającego obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto osobę, dla której praca w gospodarstwie rolnym stanowi główne źródło utrzymania.

W rozpoznawanej sprawie z dokonanych ustaleń faktycznych wynika, iż rodzice odwołującej nie mieli gospodarstwa rolnego, pracowali na gospodarstwie rolnym rodziców i teściów. Ojciec pracował zawodowo dorywczo. Charakter gospodarstwa wskazuje na okresowe potrzeby wykonywania prac polowych, w szczególności na wiosnę, i potem jesienią. Utrzymanie inwentarza wymagało pracy cały rok. Odwołująca w spornym okresie uczyła się w szkole ponadpodstawowej. Odwołująca nie miała możliwości wykonywania stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym w rozmiarze co najmniej 4 godzin. Rodzice byli w spornym okresie stosunkowo młodymi ludźmi, mieli więc możliwości i siłę aby użytkowaną ziemię obrobić. Odwołująca w spornym okresie uczęszczała do dziennej szkoły ponadpodstawowej. Była to szkoła w systemie dziennym. Odwołująca w związku z nauką, koniecznością przygotowywania się do zajęć miała ograniczony czas, w którym mogła pomagać w pracy w gospodarstwie rolnym. W okresie jesiennym, zimowym, wiosennym, gdy nasilenie prac jest dużo mniejsze, dzień jest dużo krótszy nie było potrzeby, a odwołująca nie miała możliwości, wykonywania stałej codziennej pracy w gospodarstwie rolnym w rozmiarze co najmniej 4 godzin.

Co do wykonywania pracy w okresie wakacyjnym, Sąd nie podziela poglądu, iż praca taka może nosić charakter stałej pracy, codziennej, uzasadniającej traktowanie jej jako okres uzupełniający wpływający na staż emerytalny. Założeniem ustawodawcy pozwalającego uzupełniać staż ubezpieczeniowy pracą w gospodarstwie rolnym bez opłacania składek na ubezpieczenie społeczne jest uwzględnianie tylko takich okresów, które wskazują na stałość, trwałość tej pracy, pozostawanie w ciągłej dyspozycji do jej wykonywania, związanie życia zawodowego w pewnym okresie z tą sferą działalności. Nie chodzi tu o okazjonalną pracę, w przypadku gdy „mam chwilę czasu” oraz nie chodzi o taką pomoc, że dziecko opuściło lekcje w szkole żeby pomagać w gospodarstwie rolnym. Zasadą jest iż staż pracy związany jest ściśle z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne. Zaliczanie okresów nie związanych z opłacaniem składek musi odbywać się w sytuacjach ściśle wskazanych przez ustawodawcę i jako wyjątek traktowane z wyraźnymi ograniczeniami. Nie była tą osobą także odwołująca. Potoczne przekonanie iż dzieci wiejskie pracowały w gospodarstwie rolnym nie może skutkować obciążaniem systemu ubezpieczeń społecznych dodatkowymi ciężarami w sytuacji braku jakiegokolwiek wkładu z tego tytułu do tego systemu.

Odwołująca nie wykazała dodatkowego okresu wykonywania pracy od dnia 20.12.1975 r. do 31.08.1978 r., nie wykazała więc okresu wykonywania pracy w rozmiarze wystarczającym do wykazania stażu pracy wynoszącego 35 lat.

Odwołująca nie spełniła więc warunków do przyznania świadczenia przedemerytalnego. Stąd odwołanie jako bez zasadne podlegało oddaleniu w myśl art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.